

Bijlage VWO
2013

tijdvak 1

Turks

Tekstboekje

İstanbullu İzmirliiler

İzmir'de doğdular, meltem kokusuyla büyüdüler. Sonra 'rüzgar' onları İstanbul'a savurdu. Yıllar sonra buluştular ve bir dayanışma grubu kurdular.

Bu insanlara, "İstanbullu İzmirliiler" diyemeyiz. Tam tersine "İzmirli İstanbullular" diyebiliriz. İzmir'de doğdular, gençliklerini bu şehrin çeşitli okullarında ve semtlerinde geçirdiler, sonra 'rüzgar' onları İstanbul'a savurdu, yıllar sonra birbirlerini fark edip buluştular ve bir dayanışma grubu kurdular. İçlerinde her meslekten ve yaştan seçkin isimler var.

İlk toplantıları 1995'te merhum Cevat Tuğsavul'un Cihangir'deki mekanı 'Susam'da gerçekleşmiş. Sonra işadamı Cem Bakioğlu ve sanatçı Ali Kocatepe öncülüğünde derneklerini de kurdular, ama dernek işi yürümedi.

Şimdi yeniden buluşuyorlar ve dayanışma içine giriyorlar. Facebook'ta Fan Kulüp kurdular.

Aralarında etkin bir zincir bulunmakta. 2010 yılının ilk etkinliği Maçka'da 'Goodmood Lounge'da gerçekleşti. Avrupa Kültür Başkenti'nin çeşitli sanat etkinliklerine topluca katılıyorlar. Nişantaşı Pasta Presto'daki Mayıs etkinliklerine ben de katıldım, keyiflerine ve dayanışmalarına vallahi bayıldım doğrusu. Helal olsun...

Ressam Kamer Batioğlu, Eşrefpaşalı. Suadiye'de yaşıyor ve atölyesi Teşvikiye'de bulunmakta. Beyoğlu mekanları favorisi ve İstanbul'u her an dolu dolu yaşıyor. İstanbul'da yaşamayı değil, İstanbul'u yaşamayı seviyor. Aynı zamanda Alaçatı ile Çeşme'nin özgür ve rahat yaşamını özlüyor.

Şevki Figen, 33 yıl bulunduğu İzmir'i ve eşini gördüğü Alaçatı'yı her an yaşamakta. İzmirli dostları, iş arkadaşları burnunda tütmeğe. Nişantaşı ve Teşvikiye'de yaşıyor, evlat ve torun sevgisi ile teselli oluyor.

Karşıyaka Spor Kulübü'nün unutulmaz Başkanı merhum İsmail Özerk'in kızı Lale Çiçek, Alsancak'taki gençlik günlerini özlüyor, Disko Saffet'i, Mogambo'yu anıyor. Ulus'ta yaşayan Lale Hanım, Bebek, Nişantaşı hayranı.

Hafız Salih torunu ve Yahudi Yüksel'in oğlu Karataşlı işadamı Varol Kargıoğlu, Mecidiyeköy'de yaşamakta. Göztepe takımını, Urla, Foça, Çeşme ve Karşıyaka'yı özlüyor. İstanbul'un tarihi her köşesi onu çekiyor.

TRT'nin ünlü produktörlerinden Güzelyalılı Sebla Özveren, İzmir'in havasını, suyunu, her şeyini özlemekte. Çocukluğunun geçtiği Çeşme ve İzmir Fuarı özlemi içinde. Bahçeşehir'de sessiz sakin bir yaşamda, torun sevgisi içinde mutlu.

"İstanbullu İzmirli" grubunun öncülerinden Amerikan Kız Koleji 71 mezunu Alsancaklı Necla Ünsal'a soruyorum:

-İzmir'in nesini özleyorsunuz?

-Varsa yoksa Çeşme, diyorum... Yazlık evimi hep özlerim. Yıldızburnu favorimdir, Ilıca'nın halk işi yaşantısı, Alaçatı'nın seçkin havasını solumaktan vazgeçmem. Alaçatı'da lüks bir restoranda aldığım keyfi, Ilıca'da bir halk kahvesinde kaşıt oynarken de yaşayabilirim. Çeşme Belediyesi'nin düzenlediği kitap şenliklerindeki konferansları kaçırmam... İstanbul'da, Pera'yı, Etiler tarafını ve Nişantaşı kaldırımlarını hep arşınlarım.

Yine grubun sempatik üyelerinden Dış İşleri eski Hukuk Müşavirlerinden, İzmir'de Mezarlıkbaşı ve atlı tramvaylı Karşıyaka'dan yetişmiş Elvend Kantar'a soruyorum:

-Siz de mi Çeşme diyorsunuz?

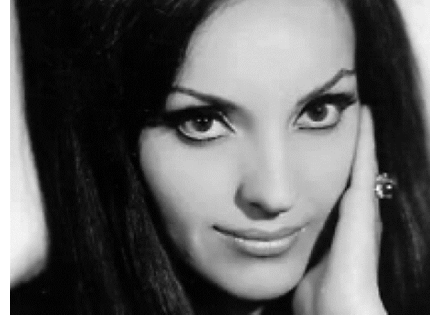
-Evet... Ben İldırı'da küçük bir balıkçıda balık yemeyi, Alaçatı'da bir kafede kafa dinlemeyi ve dostlarımla buluşup hasret gidermeyi çok severim. Çeşme, hayatımızın en alımlı sevgilisidir. Gümüşsuyu'nda yaşıyorum. Boğaz, Haliç, Adalar, tarihi yarımada favorimdir.

YAŞAR AKSOY

'Anlamazdın' şarkısı kime yazıldı?

(Fikret Şeneş, 1921 doğumlu)

(Ayla Dikmen, 1944 – 1990)

ŞENGÜL BALIKSIRTI

Çağan Irmak'ın 'İssız Adam film'i konusuyla olduğu kadar müzikleriyle de konuşuluyor. Filmin final sahnesine damgasını vuran rahmetli Ayla Dikmen'in 'Anlamazdın' şarkısı (Söz: Fikret Şeneş) ise herkesin dilinde. Çağan Irmak sayesinde Ayla Dikmen'i genç kuşak tanıdı, sevdi. Şimdi herkes bu billur sesin diğer şarkılarının peşinde... Ayla Dikmen'in billur gibi sesi herkesi bir yerlere götürdü. Beni de, babaannemle geçirdiğim çocukluk günlerime... Öğleden sonraları radyoda 'Türkçe Sözlü Hafif Müzik' saati olurdu. Babaannem, o saatte şarkıları dinlemem için radyoyu mutlaka açardı. (70'li yıllarda televizyon haftada iki gün yayın yapardı). Yani bizler, Ayla Dikmen ve daha nicelerinin güzel seslerini dinleyerek büyüdük. Çağan Irmak, filmiyle yüreklere dokunurken, seçtiği müziklerle de bir dönemin yıldızlarını taçlandırmış.

Çođu insan 2008 yılında Çağan Irmak sayesinde Ayla Dikmen'in sesini tanıdı. Dikmen'le ilgili internet sitesindeki mesajları okudum baştan sona. Onun hâlâ yaşadığını sanıp, güzelliğine övgüler yağdıranlar da var (Sizi çok seviyorum, gerçekten güzel bir bayansınız, sizin gibi sanatçılar az kaldı. Ben sizi örnek alıyorum her şeyimle), onun sesiyle geçmişlerine doğru yolculuğa çıkanlar da... Tanımayanlar, Dikmen'in sesine övgüler yağdırıp, "Ne yazık ki günümüzde böyle bir ses yok" diyorlar. Ayla Dikmen'in sesinden, sözlerini Fikret Şeneş'in yazdığı 'Anlamazdın' şarkısı hepimizin yüreklerinde bir yerlere dokundu. Peki bu şarkı neyi anlatıyor? Niçin herkesi bu kadar etkiliyor?

Benim bildiğim Fikret Şeneş, şarkılarının çoğunu aşkının yıllarca devam ettiği, ama bir inat uğruna birlikte olmadığı bir beyefendiye yazmıştır. Kim bilir, belki bu şarkı da, bu büyük aşkın sonrasında evlenip çoluk çocuğa karışan, o Bey'e yazılmıştır.

Fikret Hanımı aradım ve sordum:

"Bu nasıl bir şarkı Fikret Hanım? İnsanlar ne buldular bu şarkıda?" dedim... Tuhaf gelebilir ama şarkının sözleri aklında değil. Sadece en son satırını hatırlıyor; 'Ağlayan bir çift göz bıraktın ardında...' "1 milyon yıl önce yazmıştım" diyor. Kendi şarkılarını dinlemezmiş zaten... Kim bilir, belki de zamanında yaşayıp tükettiği için her şeyi, bıkmış, nitekim kendisi de buna benzer şeyler söyledi: "Kendi şarkılarımı dinlemek sınıfından çıktım artık. Mezun oldum. 300 şarkıda aşkın her türlü halini anlattım, kendi hissettiklerimi ve size hissettirdiklerini yazdım."

Sonrasında da Ayla Dikmen'in söylediği şarkıya ilham veren duyguyu şu cümleyle özetledi: "Güzellik olmayınca ağlayan bir çift göz bırakıyorsun ardında..." İşte hikaye buradan başlıyor... Aşk şarkılarının hikayesi yani... Dediğim gibi, bütün bu şarkılar gerçek bir aşka yazılmış. "O bir aşktı. O aşk yazdırdı bana bütün bunları" dedi.

"Karşındaki senin gibi hissetmediği sürece işte böyle 'Anlamazdın' diye şarkılar yazıyorsun" diyen Fikret Hanım da gül bahçesinde yaşamamış anlayacağınız. Şu meşhur sözle de durumu özetledi zaten: "Aşk kadının bütün hayatıdır, erkeğin ise hayatının parçası..."

Gelelim, muhteşem aşk şarkıları yazdıran o büyük aşka... Fikret Hanım aşık oluyor. Ama aldatılınca çok kızıyor ve inat uğruna bir başkasıyla evleniyor. Bedi Çapa ile 18 yıl süren bir evlilik yaşıyor. O evlenince aşık olduğu adam da ona kızıp evleniyor. Ama Fikret Hanım evliliğini bitirince aşkın alevleri yine yüreğini yakıyor. Nitekim, "Bitmiyor" diyor, "Dayanamayıp yine barışyorsun." Ama sevdiği erkek çoluk çocuğa karışmış, biraraya gelmeleri mümkün değil.

Doya doya yaşanmamış bir aşk? Ve koskoca bir 48 yıl... Pişmanlık var mıdır peki? İnsan "İyi ki yaşadım." diyebilir mi? "Tabii ki... Aşk hiçbir zaman pişman olmamaktır..." dediğinde, "Ya evlenseydiniz? Bu aşk devam eder miydi bunca yıl?" diye soruyorum. "Hayır, aşk biterdi. Evlenince erkeğin malı oluyorsun çünkü. Zaten bir şarkı yapmıştım, "Ne de olsa karın" diye. Ayla Algan okudu. Onu dinleyin, ne olduğunu anlarsınız" dedi Fikret Hanım...

Ajda Pekkan'ın şarkılarına da bir bakarsanız; 'Bir Günah Gibi', 'Sardı Korkular', 'Kimler Geldi, Kimler Geçti', 'Haykırarak Nefesim Kalmasa Bile'...

Fikret Hanım'ın aşkının her halini, her duyguyu, bütün iniş ve çıkışları şarkılarında görebilirsiniz. Belki de hepsi gerçek duygular olduğu için bu kadar çok sevilmiştir bütün bu şarkılar...

Tuzlu deniz gözlerimi yakarken...

Size bu ayki yazımı yazmaya karar verirken gerçekten Bodrum'un o buz gibi suyunun içindeydim. Gözlerime kadar dibe batmış, karayı seyrediyordum. Suyun o diriliği, kavuran güneşe rağmen içimi titreten serinliği adeta beynimde 'flashback' depremi yaratıyor.

Sahilde güneşlenen insanları seyrettikçe, aklım geçmişe doğru yola çıktı. Ne günler geçirmiştik Bodrum'da, ne anılar... Kafamı şöyle biraz daha sudan çıkarıp daha yukarılara baktım; dağcıklara, tepelere... Bütün bir koyu seyrettim. İlk kez geldiğim zamanı hatırladım. "Burası mıymış o meşhur Türkbükü?" dediğim zamanları hatırladım. Çok da beğenmemiştim ilk zamanlar. Antalya'dan sonra çok kurak, yeşil yerine kahverengi tepeler itici gelmişti; suyu da çok soğuktu. Gel zaman, git zaman unutturdu çabucak bana ilk gözlemlerimi. Bir rüya gibiydi yaşananlar, dönüp arkama baktığım zaman. Bütün bir gençlik anıları; heyecan, aşk, adrenalin ve hüznün... Hepsini yaşatmıştı bana burası. Suda kafamı çevirdiğim her tarafa gözüm takılır oldu. Her bir girinti çıkıntı bile bir şeyler hatırlattı. Ne çok eğlenmişiz, ne çok gülmüşüz. Ne maceralar, ne debdebeler atlatmışız. Yazlarım bir bir gözümde canlandı. Eski dostlar, eski aşklar... "Neler yapmışız neleer" dedirtti bana dudaklarımı sıyırın, ince ama keskin rüzgar. Hatırladıkça bir yenisi daha eklendi anıların üstüne. Yaş 18: deli zamanlarım, yaş 20: rüzgâr zamanlarım... O, estikçe ben gürlendim. Her sevdalı gibi ben de sahiplenirdim sevdiğimi. 'Benim' derdim 'Bodrum', öyle de sanırdım. Belki de hâlâ sanıyorum. Sevmezdim benden eskileri, istemezdim burada olsunlar. Her yanını, her anını yaşamak isterdim. Aynı anda on ayrı yerde olmayı... Kiskanırdım başkalarını, hiç bitmeyecekmiş, hiç eskimeyecek ve biz de hiç değişmeyecekmişiz gibi gelirdi burası. Ama işte yanılıyordum; her sene aynı şeyleri yapıyor muyum gibi gelirdi, ama aslında değildi. Belki benzerdi, ama aynı değildi. Her şey olduğu gibi kalsa bile, değişen bendim; ama bunu kabul edemeyen, bunu inkar eden yine bendim. Suda hareket ettikçe, gecelerdeki hareketlerim aklıma geldi. Bir aralar en şık, en havalı olmam gerektiği zamanların kumun üstünde duran varillerin etrafında balık istifi gibi dizildiğimiz anlar olduğunu düşünürdüm. Saatlerce hazırlanırdım kapkaranlık bir ortam için. Giydiklerimi görebilmesi için üstüme ancak birinin fener tutması lazımdı! Kendimizi bir kıza beğendireceğiz diye neler yapmadık ki. "Şimdi ne oldu acaba o kızlar?" diye düşünüp iki kulaç atıyorum, daha da uzaklaşıyorum sahilden. Daha geniş açıyla bakıyorum sahile, teknelere. Gözüme yeni yeni insanlar takılıyor; "Vay be, bunlar mı şimdiki sahipleri?" diye soruyorum kendi kendime bu koyların. Hüznleniyorum, gözlerim doluyor. Aynı zamanda tatlı bir gülümseme var dudaklarımda, engel olamadığım.

Belki bir meydan okuyuş "Daha bitmedik, biz varken siz kimsiniz, size ne oluyor?" diyen bir ifadeyi anlatıyor suratım.

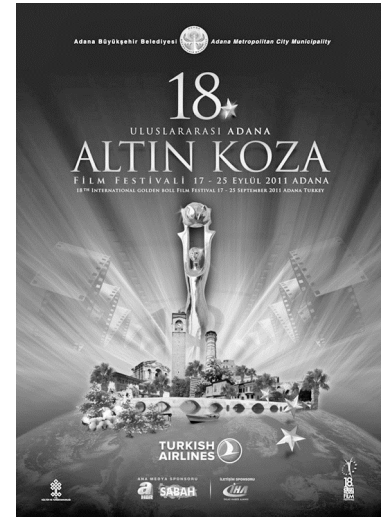
Düşünüyorum keyifle yediğim dondurmayı, gizli gizli öpüştüğüm sokağı. Kaç balık yedim, kaç kahkaha attım, kim bilir! Saymadım sayamadım ama şimdi birer birer geçiyorlar aklımdan. Tekrar yaşanır mı bilmem. Bir daha olmayacak gibi geliyor. Ürperiyor insan üzülüyor. Aynı olmasa da aynı tatta olsun diye dua ediyorum. Sahilden gelen sesler yankılandıkça, zamanında aşkı, şehveti anlatan sözler çınlıyor bir an. Suda çırpınıyorum, dönüp duruyorum sağa sola. Bakıyorum sanki yanımda, boynuma üflediği nefesini hissediyorum, "Seni seviyorum" diye kulağıma fısıldayan o sesin sahibini arıyorum. Artık üşüdüğümü hissediyorum, derin bir nefes alıp dalıyorum dibe, sonra bir hışımla tekrar çıkıyorum yüze. Açıyorum gözlerimi. Dalgalar yüzüme çarptıkça siliyorum tuzu ama acısı hâlâ yerinde; bir türlü gitmiyor. Çarptıkça çarpıyor inadına sanki yandıkça yanıyor. Yaşlar süzölmeye başlıyor artık ve o an fark ediyorum gerçeği. Tuz değil ki yakan, boşuna siliyorum; koskoca bir maziymiş aslında o acı yaşı akıtan.

Altın Koza bu yıl daha sağlam

ALİ KOCA İSTANBUL

Bu yıl 18. kez düzenlenecek olan Adana Altın Koza Film Festivali, geçtiğimiz yıla nazaran daha 'sağlam' bir programla sinemaseverlerle buluşmaya hazırlanıyor. 14 filmin 16 festivalde ayrıca Cannes'dan iki film, "Bir Zamanlar Anadolu'da" ile "Paris'te Geceyarısı", Türkiye'de ilk kez Adana'da gösterime girecek.

42 yıllık geçmişine rağmen bu yıl 18.si düzenlenecek olan Adana Altın Koza Film Festivali, dolu bir programla sinemaseverleri ağırlamaya hazırlanıyor. 1969'da büyük umutlarla yola çıkan festival, uzun aralarla bugüne geldi. 1973'ten sonra verilen 18 yıllık aranın ardından tam da 17 üzerinde durdu derken, bu kez depremle kesintiye uğradı. 1998'de Adana; ertesi yıl da tüm Türkiye'yi sarsan Marmara depremleriyle festival, yedi yıllık meçhul bir yolculuğa çıktı. 2005'ten bu yana kesintisiz devam eden Altın Koza, geçtiğimiz yıl belediyenin, yaşadığı bazı sorunlar nedeniyle; Mavi Marmara baskını sebep gösterilerek erteleme kararı alması üzerine akıllara "Uzun bir ayrılık daha mı?" sorusu gelmişti. Ancak kısa süre sonra 'eylülde gel' haberiyle 18 yeşermiştir. Yine de aylar öncesinde yapılan tüm hazırlıkların iptal edilmesi, bir ay gibi kısa bir sürede hazırlanan yeni program da 'eh işte' dedirtince geçtiğimiz yılki festival pek tat vermemiştir. Bu yıl da eylül ayında karar kılan festival ekibi, yarışma filmlerinden jüri ekibine, festival programından "Bir Zamanlar Anadolu'lu" ilk gösterilerine kadar 19 bir Altın Koza vadederek şimdiden sinema çevrelerinin ağızını sulandırıyor (Tabii ki bunda Adana kebabının da etkisi var!).

Altın Koza ekibi, Adana Büyükşehir Belediyesi tarafından 17-25 Eylül tarihleri arasında düzenlenecek festivalin tanıtımı için dün İstanbul Hilton Otel'de basın karşısına çıktı. Festival kapsamında, Ulusal Uzun Metraj Film Yarışması, Akdeniz Ülkeleri Kısa Film Yarışması ve Ulusal Öğrenci Filmleri Yarışması gerçekleştirilecek. Ayrıca dünya sineması seçkisi, özel gösterim bölümleri, belgesel gösterimleri, söyleşiler, atölye çalışmaları ve sergiler de sinemaseverlerle buluşacak. Adana Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Aldırmaz, programın 20 dair bilgi verdi. Festivalin genel koordinatörü Ozan Aksu ve festival sinema programları koordinatörü Kadir Beycioğlu'nun da hazır bulunduğu toplantıda Aldırmaz, festivalin Türk ve dünya sinemasının en seçkin örneklerini Adana'da buluşturmaya hazır olduğunu söyledi. Toplantıda, Cannes

ödüllü film 'Bir Zamanlar Anadolu'da'nın ilk kez Altın Koza'da gösterileceğini belirtti.

Dünya sinemasının seçkin örneklerinin bulunduğu festival programının 'Ben Asyalıyım, Afrikalıyım' bölümü ayrıca dikkat çekici. Aldırmaz'ın da belirttiği gibi nitelikli bir film festivali, yaşadığı coğrafyaya, hatta uzak komşularına ve onların 21 gerçeklere karşı duyarlıdır. Geçtiğimiz yılki Filistin Sineması da bu açıdan önemliydi. Festival ertelenmeseydi, Filistinli sinemacıların katılımıyla belki de daha etkili olacaktı. Bu yıl da gayet uygun bir kararla Asya ve özel olarak da Afrika seçilmiş. Toplantıda, Adana Sinema Müzesi'nin açılış müjdesi de verildi. "Müzemizin açılışını festivalimiz sırasında yapacağız." diyen Aldırmaz, müzenin Adana'nın en eski yerleşim yeri olan Seyhan Nehri kıyısındaki Tepebağ bölgesinde olacağını söyledi. Adana ve sinema denilince akla gelen ilk isim Yılmaz Güney, müzeye damgasını vuracak. Ona ait özel eşyalar, belgeler ve dokümanlar ile çok sayıda Adanalı sinema sanatçısının film afişleri ve filmleri yer alacak.

Festival ekibi, yönetmenleri film çekmeleri için Adana'ya davet etti ve bu konuda her türlü desteğe hazır olduklarını belirtti. Senaryosunun bir bölümü ya da tamamı Adana'da geçen filmlere maddi ve manevi destek sözü de verildi. 17-25 Eylül tarihleri arasında 22 Altın Koza Film Festivali'nde ulusal uzun metraj, Akdeniz Ülkeleri Kısa Film ve ulusal öğrenci filmleri yarışmalarında toplam 936.000 TL para ödülü verilecek.

Derviş Zaim'in başkanı olduğu ulusal uzun metraj jürisine Beste Bereket'in katılımıyla 23 tamamlandı. 14 filmin Altın Koza için yarışacağı ulusal yarışmada Özcan Alper'in 'Gelecek Uzun Sürer', Onur Ünlü'nün 'Celal Tan ve Ailesinin Aşırı Acıklı Hikâyesi', Ali Özgentürk'ün 'Beni Sev' filmleri de var. Adana'da Cannes Film Festivali'nden iki film de ilk kez Türkiye'de gösteri prömiyeri yapacak. Cannes'ın açılış filmi olan Woody Allen'ın "Paris'te Gece Yarısı" ve büyük jüri ödülü alan Nuri Bilge Ceylan'ın son filmi "Bir Zamanlar Anadolu'da" ilk kez festivalde gösterilecek. Yönetmen Ceylan ve filmin oyuncularını da festival kapsamında sinemaseverlerle buluşacaklar.

Kütahya Çini Müzesi

Kütahya'nın merkezinde, Ulucami'nin hemen yanında bulunan ve tarihi çinileri bizimle buluşturan Türkiye'nin ilk ve tek çini müzesidir.

İçindeki yekpare mermer şadırvandan dolayı halk arasında 'Gökşadırvan' olarak adlandırılan bu yapı, aslında Germiyan Beyi II. Yakup (1387-1429) tarafından yaptırılan Külliye'nin 'imaret'(yemekhane) bölümüdür. 1999 yılında restorasyonu yapılarak Çini Müzesi olarak hizmete açılmıştır. Restorasyondan önce, uzun yıllar Vahid Paşa Halk Kütüphanesi olarak kullanılan yapıya, 20. yüzyılda Ulucami'deki tadilat çalışmaları nedeniyle mihrap eklenerek, bir süre ibadete burada devam edilmiştir.

Kubbeli ve şadırvanlı orta mekana, üç yönde kubbeli eyvan ile iki oda açılmaktadır. Türbe bölümü kesme taş işçilikli olup, burada topraklarını Osmanlı'ya vasiyet eden II. Yakup Bey'in çinili sandukası yer almaktadır.

1960 yılında yıkılan Medrese'de yer alan kitabe ise, giriş kapısının solundaki nişe (duvar içindeki oyuk) yerleştirilmiştir. Bu kitabe, 39 satırdan oluşmaktadır ve Türkçe yazdırılmıştır. Üzerinde Osmanlı İmparatorluğu'ndan önce yaşamış olan Germiyanlı II. Yakup Bey'in vakfettiği yerler, burada çalışanlara verilecek ücretler ve medreseye gelen misafirlere nasıl davranılacağı belirtilmiştir.

Müzedeki Çiniler

Müzenin vitrinlerinde, 14. yüzyıldan başlayarak, günümüze dek yapılan çinilerden örnekler yer alıyor.

İş adamı Rifat Çini'nin müzeye bağışladığı değerli eski çinilerin de sergilendiği bölüme, Rifat Çini'nin babası Mehmet Çini'nin adı verilmiş. Çinicilerin ustası Hafız Mehmet Emin'in gümüş mührü, torunları tarafından müzeye bağışlanmış ve bu kişinin kendi eseri olan 'çini sehpa' da halen müzede sergilenmektedir.

Müzenin iç kısmında sağ tarafta bulunan odada en eski 'Kütahya Çinileri'yle çini yapımında kullanılan madde, boya, fırça ve desen örnekleri yer alıyor. Bu

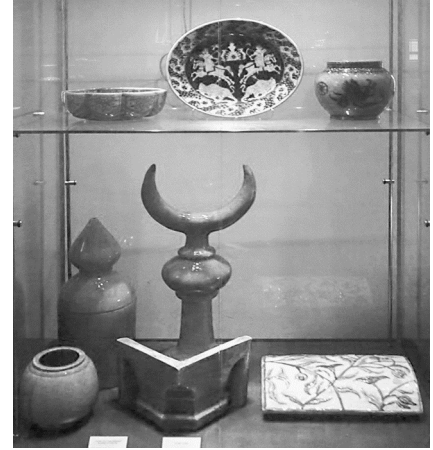
malzemeler, çiniciliğin ne kadar zahmetli bir iş olduğu konusunda ziyaretçilere bir fikir veriyor.

Topkapı Sarayı'ndan getirilen İznik çinilerinin en nadide duvar karo örnekleri müzede sergilenmektedir. Eski çini ustaları, 'mercan kırmızısı'nı sır olarak saklamakta ve bu rengin formüllerini kendilerinden başka kimse bilmemektedir. Soldaki odada, Kütahya Tanıtım Vakfı (KÜTAV) tarafından yapılan çini yarışmalarında derece alan tabaklar ile çini pano örnekleri ve 1921 tarihli eski bir çeşme kitabesi sergilenmektedir.

Tarihte İlk Toplu İş Sözleşmesi

Tarihteki ilk toplu iş sözleşmesi olan ve 1766'da Kütahya'da imzalanan orijinali Ankara'daki Milli Kütüphane'de olan Fincancılar Anlaşması'nın bir örneği de çini müzesinde bulunmaktadır. Vali Ali Paşa huzurunda yapılan anlaşmada 24 iş yerinden başka iş yeri açılmayacağı belirtilerek, fincancı usta, kalfa ve çırakların alacağı ücretler tek tek yazılmıştır. Bu anlaşmaya uymayanların ölümüne bedel kürek cezasına çarptırılacağı belirtilmiştir.

Müzenin bitişiğinde suları dinmeden akan eski bir sakahane (sebil-su) ile hemen yakınında 2000 yılında Kütahya Müze Müdürlüğü tarafından yapılan kazılarda ortaya çıkarılan ilk Germiyan eserlerinden biri olan eski bir hamam kalıntısı da vardır.

Başarı

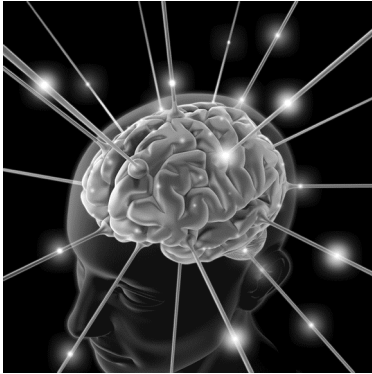
- 1 Türkiye'nin başındaki şiddet belasının korkunç bir yüzü de, erkeklerin kadınlara uyguladığı şiddet. Erkekler tarafından öldürülen kadınların sayısı ürkütücü bir şekilde artmakta. Tabii sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada yaşanan 'kadına karşı şiddet' birçok şekilde açıklanıyor. Benim kendi gözlemlerime dayanarak ulaştığım sonuç, erkeklerin kadınlardan üstün olduklarına inanmış, inandırılmış olmaları ve giderek bunun geçerli olmadığını ya da tersinin geçerli olduğunu fark etmeleri.
- 2 Genel olarak insanların farklı yetenek ve melekelerine sahip olmaları gerçeğinden ayrı olarak, kadınlarla erkeklerin de, gerek yetenekleri gerekse melekeleri bakımından farklı oldukları muhakkak. Bunun içindir ki, değişen üretim tarzına bağlı olarak tarihte kadın-egemen (anaerkil) ve erkek-egemen (ataerkil) toplumların ortaya çıktığını biliyoruz. Tarım toplumu gibi sanayi toplumunda da, çeşitli nedenlerle erkek-egemenliğin geçerli olduğunu da... Yakınlarda okuduğum bir yazısında Türk kökenli İsveçli yazar Thomas Gür, erkek-egemen toplumda erkeklerin bir tür 'tüketim malı'(!) olduğunu, en büyük riskleri onların yüklendiğini, ilk kurtarılanların kadınlar ve çocuklar olduğunu hatırlatıyor. Yine de ben, en büyük sömürünün 'kadınların erkekler tarafından sömürülmesi' olduğu konusunda feministlerle hemfikirim. Onlarla hemfikir olmadığım husus, kadın-erkek eşitliğinin ancak haklarda, hukukta sağlanabileceği konusundaki liberal görüşe katılmam.
- 3 Evet, tarım toplumunda olduğu gibi sanayi toplumunda da erkek 'egemen' oldu. Ne var ki bilgi toplumunun (yani ana sermayenin toprak ya da para değil bilgi-kültür olduğu toplumun) gelişimiyle durum değişiyor olabilir. Kendi hesabıma, üniversitedeki öğrencilerim arasında derslerde başarı açısından kızların erkeklere birkaç tur bindirmeleri epeydir dikkatimi çeken bir eğilim. Bunu kızların, 'erkek-egemen toplum'la baş edebilmek için kendilerini bilgi sermayesiyle donatmaya çalışmalarına bağlıyordum. Ve tabii, sosyolojinin yegâne kanununu, 'kadınları sosyo-ekonomik ve siyasal hayata katamayan toplumların geri kaldıklarını' biliyordum. Yapılan araştırmalar, konunun giderek daha iyi

anlaşılmasına yardımcı oluyor. Bulgular hemen her yerde kadınların erkeklere nazaran giderek daha üstün bir konuma gelmekte olduklarına işaret ediyor. ABD istatistikleri çarpıcı: Kızlar gerek lisede gerekse üniversitede erkek öğrencilere nazaran daha başarılı. Kızlar öğrenimlerinin bir kısmını başka ülkelerde yapma (dünyayı tanımada) ve (spor hariç) ders-dışı faaliyetlere katılımda erkeklerin çok önünde. Doktora yapan öğrenciler arasında kızlar çoğunlukta. Yirmi yaşlarındaki kadınlar erkeklerden ortalama yüzde 8 daha yüksek gelir sağlıyor. İşsizlik erkekler arasında daha yaygın. Peki, bilgi toplumunda erkekler niçin kadınların gerisinde kalmaya başladı?

- 4 Sosyologlara göre temel neden 'ekonomik ve teknolojik değişmeler'. 20. yüzyılın başlarında çamaşır ve bulaşık makineleri gibi özgürleştirici cihazlar kadınların ev işlerinden kurtulmalarında çok büyük bir rol oynadı. 1960'lardan itibaren doğum kontrol hapları, istenmeyen doğumlara son vererek, kadınların yaşam ortamını değiştirdi. Hizmet sektörü ve bilgi teknolojilerine dayalı işler de, kadınların ekonomik hayata katılma imkânlarını büyük ölçüde arttırdı. Bu eğilim sadece ABD'de değil, Avrupa ve Asya ülkelerinde de gözlenmekte. İkinci neden tarım ve sanayi toplumu, fizik-güç ve dayanıklılık gibi erkeklere özgü melekeleri öne çıkarırken, bilgi toplumunun kadınlarda çok daha yaygın görülen organizasyon ve planlama becerisi, estetik duygusu, işbirliği yapma yeteneği gibi 'insani beceriler'e daha büyük gereksinim göstermesi. Üçüncü neden, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmalarının ve aile normlarının değişmesinin, erkeklerin geleneksel rolünü ve başarılı olma motivasyonunu aşındırmasıdır.

Şahin Alpay

Düşünceyi geliştirme yolları

Bir yazıda ileri sürülen görüş ve düşüncenin inandırıcılığını sağlamak amacıyla yazar çeşitli yollara başvurur. Düşünceyi geliştirme yolları, daha çok açıklayıcı ve tartışmacı anlatım tekniklerinin içinde kullanılır. Düşünceyi geliştirmek için başvurulan yöntemler şunlardır:

1) Tanımlama: Bir kavramın ya da olayın belirgin özellikleriyle tanıtılmasına 'tanımlama' denir. Tanım kısaca "nedir" sorusuna verilen cevaptır. Sözü edilen kavram ya da varlığın ne olduğunun açıklanmasıdır. Daha çok açıklama ve tartışma tekniklerinde kullanılan bu yolla tanımlanan şeyin okurun zihninde daha kolay belirmesi amaçlanır. Parça içinde bir tek tanımın verilmesi tanımlama için yeterlidir.

"İnsanın bazen mırıltısı, bazen çığlığıdır öykü. Ölümüne karşı başkaldırıdır. Kör geceye tutulan şavktır. Çölde bulunan vahadır. Bir anlığına bile olsa, bağımsızlıktır. Ölümlü, çaresiz hayatlarımızda, bir kavalcının nefesindeki ezgi, bir ekmekçinin koca hamur teknesine kattığı güzel bir mayadır..."

2) Örneklendirme: İleri sürülen soyut düşüncenin somutlaştırılması yöntemidir. Söylenmek istenilenin okuyucunun kafasında canlandırılmasını sağlayan bir yöntemdir. Sözü edilen bir düşüncenin zihinlerde somut hâle getirilebilmesi için başvurulan bir 'düşünceyi geliştirme yolu'dur. Yerinde verilen bir örnek bazen söylenecek birçok sözden daha etkili ve kalıcı olabilir.

Bu bazen bir fıkra, bir eser, bir öykü olabilir.

"Toplumda insanlar arasındaki güvensizlik, iletişimsizlik ve bencillik artarak devam ediyor. İnsanlar arasındaki uçurum her geçen gün artıyor. Bu tablo karşısında derin bir ümitsizliğe düştüğümüzde, bazen öyle insani olaylarla karşılaşıyoruz ki, birden bire yüreğimizdeki kireçler çözülüyor; umutsuzluklar çiçek açan umutlara dönüyor. Bir sanatçımız için düzenlenen konser de bunlardan biri. Amansız bir hastalığa yakalanan bu müzisyeni iyileştirmek, onun tedavi masraflarını karşılamak için bütün müzisyen arkadaşları seferber olmuşlar."

3) Karşılaştırma: Karşılaştırmada iki varlık, iki kavram ya da iki şey arasındaki benzerlik ve karşıtıklardan yararlanma söz konusudur. Benzerliklerin ya da karşıtıkların ortaya konması karşılaştırma ile olur. Birden fazla varlık ya da kavramın aralarındaki benzerlikleri ya da farkları ortaya koymak için başvurulan anlatım yoludur. Bunda amaç, kavramın başka kavramlardan farklı yönlerini ortaya koymak, böylece onun belirgin özelliklerinin daha iyi anlaşılmasını

sağlamaktır. Ya da ortak yönler söylenerek bu özelliklerin daha iyi belirlenmesi amaçlanır.

"İnternet, medyanın bir parçasıdır ancak çok fazla seçeneğe sahip olması açısından medyadan daha üstündür. İnternette geri beslenme açısından müthiş bir olanak mevcut. Çok seçenek olduğu için insanları geleneksel medya gibi bir kulvarda tutamazsın. 'Bir gazeteyi' al demekle, 'bir siteyi izle' demek arasında çok büyük fark vardır. İnsan medyaya kıyasla internette sürekli yeni şeyler keşfediyor."

4) Kaynak Belirtme (Alıntı Yapma): Anlatılmak istenilen düşüncenin başkalarının görüşlerinden, sözlerinden yararlanarak açıklanması yoludur. Başkalarının aynı konuda söylediği sözler yazı içerisinde alıntı olarak gösterilir. Kaynak olarak düşüncesine başvurulmuş kişinin, konusunda uzman güvenilir olması gerekir. Yazar, okuru kendi düşüncelerinin doğruluğuna inandırmak için, sözünü ettiği konuda söz sahibi olan birisinin sözünü yazısına alabilir. Böylece kendinin de haklı olduğunu belirtir. Kaynak olarak belirtilen kişinin sadece adının kullanılması yeterli değildir. Kişiye ait olan sözün ayrıca yazıda belirtilmesi gerekir.

"Türk şiirinde deha şairler çıktı. Fakat şiiri değerli kılan sadece çok tanınmış şairler değildir. Küçük şairler de şiire katkıda bulunur. Eliot: Bir 'büyük şair' vardır, bunlar edebiyatta devrim yaparlar. 'Bir de 'küçük şairler' vardır ki onlar da bireysel ruh durumlarını dışa vuran çok güzel şiirler yazarak edebiyat dünyasını zenginleştirirler.' sözleri ile bunu desteklemektedir."

5) Sayısal Verilerden Yararlanma: Düşünceyi inandırıcı kılanın yollarından biri de sayısal verilerden yararlanmadır. İnsanlar okuduklarının sayılarla desteklendiğini görürlerse yazıyı daha da inandırıcı bulurlar.

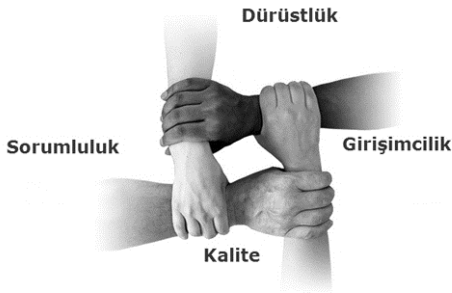
6) Benzetme: Bir kavramı ya da varlığı başka kavram ya da varlığa ait özelliklerle anlatmadır.

"Onu bir kuyumcuya benzetirim. Kuyumcu nasıl değerli madeni bin bir özenle işleyerek çok değerli eserler oluşturursa, deneme yazarı da sözcükleri büyük bir dikkatle ve özenle bir araya getirerek eserini oluşturur."

Çağın bizden götürdükleri

(1) Bana yirmi yıl önce bugün yaşadığımız olayları anlatsalardı "Haydi canım sen de!" derdim.

Çağa uymak adına bir moda akımı başladı. Öyle bir moda akımı ki; insanları birbirinden uzaklaştırdı. Dostluklar, komşuluklar, arkadaşlıklar hepsi sanal, hepsi yapmacık. Çağı takip etme yerine onu kovalar olduk. Oysa eskiden her şey ne güzeldi. Çok çalışırdık. Ekmeğimizi taştan çıkarır, yemeğimize katık yaptığımız bir parça soğanla bile doyardık. Sabah şafakla kalkar, Allah'ın bereketini evlerimize doldururduk. Ah, o eskilerin sabah kahvaltıları ne güzel olurdu! Bahçelerimizde yetiştirdiğimiz taze sebzelerden, meyvelerden atıştırır ve elle sağılmış süttan yapılmış mis gibi peynirleri yer, tereyağlarını doğal unlarla yapılmış ev ekmeklerine sürerdik. Artık bu kahvaltıyla enerjimiz gün boyunca sürerdi. Sonra, ninelerimiz, dedelerimiz tarlalarda hiç yorulmazlardı. Güneşin altında alınlarından akan teri 'krem' diye yüzlerine sürer, spor salonunda zayıflamak yerine, tarlada çapa yaparak formlarını korurlardı. Onlar "ah, uf" bilmezlerdi. Başları ağrısa, tek bildikleri ilaç Aspirin'di. Tarlada yorgunluğun üstüne buz gibi ayran içerlerdi. Kola illeti daha o yıllarda yoktu. Vücutları ayranla mineral kazanırdı. Belki evlerinde çeşmeden akan şırl şırl sular yoktu. Taşıma sularıyla işlerini hallederlerdi, ama o taşıma suları şu

anda marketten satın aldığımız sulardan daha temiz ve berraktı. Sanki şimdi evlerimizde çeşmelerimizden sular akıyor da ne işe yarıyor? Çeşmeden su bile içemez olduk. O zamanlarda taşıma sularıyla bir de bir kalıp sabunla yıkanan çamaşırlar belki yumuşatıcıdaki gibi mis kokup yumuşamazdı ama en azından kanserojen madde içermezdi.

(2) Artık her şeyin doğalını arar olduk. Kışın nerde görülmüştü domates, biber v.s. yediğimiz. Şimdilerde domatesler bile domates gibi kokmuyorlar. Şimdi domatesler nasıl kokuyor onu bile bilmiyorum. Kısacası şu anda ben ne yediğimi bile bilmiyorum. Nineme bakıyorum da benden daha dinç ve sağlıklı. Ninem 80 yaşında, ben ise 30. Neden? Çünkü gelişimini normal tamamlamış. Hep doğal beslenmiş. Hayatında hiç hormonlu şeyler yememiş. Onun evine hiç temizlikçi gelmemiş. Bulaşığını, çamaşırını kendisi yıkamış. İşleyen bir demir gibi işlemiş ve ışıldamış. Belki de ninemin dinç duruşunun sırrı burada. Ne dersiniz?

(3) Eskilerde sokaklar ne kadar cıvıl cıvıldı. Şimdilerde çocukların oyun anlayışları bile bir garip oldu. Aman toprakla oynama mikrop kaparsın, elini ağzına götürme, elini yıkama, ıslak mendille sil... Çocuklar ise evden çıkamaz hale geldi. Barbie bebeklerle oyunlar, yok Batmancılık, ben Süpermen olayım sen de Ceyn...

Gençler... İşte onları hiç sormayın! Onlar bırakın oyunlar oynamayı, Türkçe konuşmayı bile unuttular. Türkçe, Türkçe olalı böyle zulüm

görmedi. Resmen katlettiler canım Türkçemizi. Eski kuşakla yeni kuşak arasında uçurumlar oluştu. Onlar, gençleri, gençler de onları anlamaz oldular. Arada kuşak çatışması meydana geliyor. "Biz sizin zamanınızdayken, böyle miydik?" diye başlayan cümleleri gençlerin bağırıp çağırmaalarına karıştı. Gençler bütün vakitlerini internet kafelerde boş ve sanal işlerle geçirir hale geldi. Üretkenlik durdu.

(4) Eskiden ilkokul arkadaşımız bizim ömür boyu dostumuz olurdu. Şimdilerde bulduğumuz üç beş kişiyle sanal alemde yetinir olduk. Yeme alışkanlıkları bile ayakta fast food olarak değişti. Türkçemiz değiştiği gibi yeme kültürümüz de değişti. Artık kahvaltı sofraları kurulmaz hale geldi. Akşam yemekleri ailelerin buluşma noktası olurdu. Onu bile kaybettik. Keşke çağın sadece olumlu yönlerini yaşasaydık. Kolaylıklarından faydalanabilseydik. Keşke, çağın bizden götürdükleri az olsaydı. Gene eskisi gibi komşularımız geldiğinde televizyonumuz olmasaydı da sohbetler uzun uzadıya sürseydi.

(5) Keşke sohbet konularımız o gün televizyonda hangi dizi oynamışsa onun muhabbetiyle süreceğine; hangi komşumuzun ne derdi var, diye devam etseydi.

Çağın bizden götürdüğü çok şeyler oldu. Bizi biz yapan değerlerimizi unuttuk.

Son olarak; çağın bizden götürdükleri bize ibret olsun. Geleceğimizin emanetçilerini bu konuda bilgilendirelim. Onlar sahip çıkmalı bizi biz yapan değerlere. Onları iyi yetiştirmeliyiz ki, onlar sahip çıksınlar insanlığa. Eskideki güzellikleri bir masal gibi dinlerken, onlar da bu masaldan bir ders çıkarıp gökten düşen üç elmadan paylarına düşeni alıp, derin uykulara dalmasınlar. Her masalda olduğu gibi, ders çıkarılması gereken yerlerden ders çıkarsınlar. Hayatın yaşamak ve paylaşmak olduğunu bilsinler. Çağı, deniz olarak görüp o denizi de gemiyle geçmeye çalışmasınlar. Çağın bir deniz olduğu dünyamızda bu denizi yüzerek geçsinler ki, emek harcamayı öğrensinler.

Ayşe SAZ

Trendy sözcükler

Konuştığımız dile, özellikle de iş hayatında kullandığımız dile son yıllarda İngilizce ve diğer yabancı dillerden birçok kelime girmeye başladı. Part-time, networking, happy hour, brief, resource, deadline, trend, marketing, business... Bu kelimelerin dilimizde karşılığı yok mu? Tabii ki var. Fakat birçok insan, konuşurken yabancı kelimeleri kullanmanın kendilerine daha 'profesyonel' bir hava kattığını düşünüyor. Bazıları da araya İngilizce, Fransızca kelimeler katmadığında ciddiye alınmayacağını söylüyor. İşlerin bilgisayarla yürütüldüğü her sektörde bu dil kullanılıyor. Genelde genç kuşağın kullandığı bu sözcükleri öğrenmek için özel hoca tutanlar bile var.

Çevrede de birçok mağaza ve dükkan isminde yabancı kelimeler kullanılınca, bu sözcükler artık Türkçe'ye girmiş kadar oluyor.

Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Şükrü Haluk Akalın, Tanzimat Dönemi'nde yönümüzün Batı'ya dönmesiyle birlikte Fransız kültürünün çekim alanına girdiğimizde Fransızca'dan sözcüklerin dilimize girmeye başladığını söylüyor: "Bir zamanlar 'mersi' demek modaydı ama sonra unutuldu. 16. yüzyıldan 19. yüzyıl başlarına kadar Arapça, Farsça kökenli pek çok sözcük dilimize girmişti. İlk yazılı kaynaklarımız Orhun Yazıtları'nda Çince, Soğutça birkaç sözcük dışında, yabancı sözcük yok denecek kadar az. Kısacası başka toplumlarla, başka kültürlerle ilişki kurmaya başladığımız anda dilimiz de etkilenmeye başlıyor. Her ne kadar karşılıklı bir etkileşim olsa da politik, ekonomik ve teknolojik bakımdan güçlü olan toplumların dilleri de başka dilleri etkileyebiliyor."

1980 kötü bir milat

Yazar Feyza Hepçilingirler, 1980 yılının Türkçe için 'kötü bir milat' olduğunu söylüyor: "İngilizce sözcükler bu tarihten sonra Türkçeye girmeye başladı. Yabancı sözcükler demedim; çünkü yabancı sözcüklerin Türkçeye girme tarihi çok daha eski; on üçüncü yüzyıl, belki daha da eski. İşini yazı aracılığıyla sürdüren işyerlerinin adı önceleri 'kalem'di. Derli toplu giyinen, memur anlamındaki 'kalem efendisi' bu dönemlerin sözü. Sonra 'yazıhane' oldu, 'daire' oldu; derken Fransızca 'büro' geldi; şimdi de 'ofis' var."

İşyerinde kullanılan sözcükler genellikle batı kökenli, daha çok İngilizce, az da olsa Fransızca. Hepçilingirler, bunların işyerlerindeki dili tümenden ele geçirmesinin bir değil, birçok nedeni olduğunu söylüyor: "En başta yabancı dille (ki bu yabancı dil, Galatasaray Üniversitesi hariç, hep İngilizcedir) öğretim yapan üniversiteler sayılmalı. Buralarda öğretim gördüğü konuyla ilgili her terimin İngilizcesini öğrenen (Türkçesini zaten bilmeyen) yeni kuşak, yaşamın içinde yer almaya başladığında, bildiği

sözcükleri taşıdı işyerlerine." Başka bir neden, teknolojinin hep batıdan, en çok da ABD'den gelmesi. Yeni buluşlar, teknik donanımlar, adlarıyla birlikte gelmiş; bu adlar da hemen Türkçeleştirilmediği için nesnelere ve kavramların adları, kısa sürede işyerlerine egemen olmuş.

Özel öğretmen tutanlar var

"Aslında sözcük alışverişi 'neden' değil 'sonuç'tur," diyen Akalın, iş dünyasında İngilizce kökenli sözcüklerin kullanılmasının iş dünyasında egemen dilin İngilizce olmasıyla ilgili olduğunu söylüyor. Bütün bunların sonucu olarak çok sayıda sözcük ve terim İngilizce'den Türkçe'ye geçiyor. Bir dile yabancı sözcük veya yabancı terim gereksinim sonucu geçiyor. "Eğer bir toplum ilk kez bir nesneyle, bir ürünle karşılaşılırsa; dilinde de bu nesne ve ürünle ilgili bir sözcük yoksa bu nesnenin adı da o toplumun diline geçiyor" diyen Akalın: "Örneğin Türkçeye telgraf, radyo, telefon, tren, lokomotif, şimendifer gibi sözcükler böyle girmiştir. Bunlar dil biliminde 'bilgi alıntısı' olarak adlandırılır. Her dilde benzer alıntılar vardır. Bu nedenle yeryüzünde saf dil yoktur."

Hepçilingirler, en çok talep görenler, en kolay iş bulanlar, hep İngilizce öğrenim veren üniversiteleri bitirenler olunca, oralardan mezun olmayanların da kendilerini İngilizce bilir havasına sokmak için yabancı sözcük kullanma konusunda aşırı hevesli davrandıklarını söylüyor. Hatta yabancı dille öğrenim görme şansını yakalayamamış, daha yaşlı kuşaktan gelenler arasında, sırf bu havayı yaratabilmek için, o yabancı sözcükleri öğrenmek üzere özel öğretmen tutanlar bile varmış.

Bilgisayar İngilizcesi uygun

İyi öğrenim görmüş, bilgili ve bilinçli kişilerin her şeyden önce ana dillerini çok iyi kullandıklarını belirten Akalın: "Marifet, Türkçe konuşurken yabancı sözcükleri olur olmaz yerde kullanmak değildir. Marifet Türkçe konuşurken Türkçeyi bütün kurallarıyla ve zengin söz varlığıyla kullanabilmekte." diyor. İş hayatında Türkçe'yi doğru ve güzel kullanmanın aslında önemli bir özellik ve kazanç olduğunu vurgulayan Akalın, "Türkçe'yi iyi kullanan, çalışanlarıyla, müşterileriyle daha sağlıklı iletişim kurar." diyor: "İş adamlarımız şunu unutmamalı; yurtdışına hitap ederken nasıl ki tanıtım kitapçıklarında, ağ sayfalarında yabancı dilin kurallarına özen gösteriyorlarsa, bu ülkenin insanına seslenirken de Türkçeyi kurallarına uygun bir biçimde kullanmalılar. Ne yazık ki şirketlerin tanıtım kitapçıklarında yüzlerce Türkçe yanlış yapılırken, yabancı dildeki yayınlarında yanlışlar daha düşük oranlarda kalıyor." Türkçe konuşurken, karşılığı bulunan Türkçe sözcükler yerine yabancıların kullanılmasının özentiden başka bir şey olmadığını vurgulayan Akalın anlatıyor: "Temel Dursun'a 'Bugün bana birisi 'çok sempatişün' deyince Dursun 'Sen ne dedin?' diye sormuş. Temel de 'Her ihtimale karşı vurdum oni' diye yanıt vermiş."

İşlerin bilgisayar aracılığıyla yürütüldüğü hemen her sektörde bu dil kullanılıyor. En yeni teknoloji o olduğu için, en yeni İngilizce sözcükler, en çok bilgisayar alanında yaygın. Çokuluslu şirketlerde ortak toplantılar İngilizce yapılıyor. Bilgisayar terimlerinde Türkçe'de çok önemli çalışmalar yapıldığını belirten Akalın, buna karşın bilişim kesiminde bile yabancı sözcük kullanımının yaygın olduğunu söylüyor: "Bir

sorun da yerli şirketlerin iş yerlerinde yabancı ad kullanması. Türk şirketi olmasına rağmen mağazasına, ürünlerine yabancı ad veren pek çok kuruluş var."

Yabancı dili çok iyi bilen, hatta yurtdışında öğrenim gören kişiler, Türkçe konusunda daha duyarlı oluyor. Yabancı dil bilgisi az olanların çok iyi bildiklerini kanıtlamak istercesine sık sık yabancı sözcük kullandıklarını ifade eden Akalın, bunu yaparken de çok ilginç bir yola başvurdıklarını söylüyor: "İngilizceden geçen sözcükleri Fransızcalaştırarak kullanıyorlar. Örneğin 'innovation' İngilizceden dilimize girdi. Bunu kullanan insanlar 'inovasyon' diyerek Türkçeleştirdiklerini sanıyor. Oysa bu sözcük için kurumumuz 'yenileşim' karşılığını önerdi."

Hepçilingirler, İngilizce öğrenim görenlerin içinde Türkçe'ye özen gösterenlerin sayısının da hiç az olmadığını belirtiyor: "Yabancı dili iyi bilenler, kendi diline sahip çıkma bilinci gösterebiliyor; ama bilmediği halde biliyormuş gibi yapanlar, yabancı sözcük kullanma konusunda daha büyük bir gayret içindeler."

Türkçe karşılık bulunamıyor

İngilizce terimlere bulunan Türkçe karşılıklar, kimi zaman anlamı tam karşılamıyor. Bu yüzden yabancı sözcük kullanmak zorunda kaldığı da oluyor. Hepçilingirler, bunun düzeltilebilir bir durum olduğunu söylüyor: "Dille ilgili bilgisinin dışında dil beğenisi de gelişmiş kişiler hem anlamla örtüşen hem de benimsenebilir sözcükler türetebilirler. Eklemeli bir dil olma özelliğiyle Türkçe, yeni sözcükleri en kolay türetebilme özelliğine sahip. Kaldı ki 'rol model' yerine 'rol modeli' demek bile bir anlamda sözü Türkçeleştirmektir. 'Bilgisayar' sözcüğünü dilimize armağan eden Prof. Dr. Aydın Köksal, tek başına iki bini aşkın yeni sözcük türetebilmişse bugün de türetebilir. Yaygın olarak kullanılan İngilizce sözcüklerin çoğunun Türkçe karşılığı zaten var; yoksa da bulunabilir."

Lees bij de volgende teksten steeds eerst de vraag voordat je de tekst zelf raadpleegt.

Tekst 10

Odunpazarı evleri

Osmanlı Dönemi'nden kalma Odunpazarı Evleri, Eskişehir'in ilk yerleşim yerini oluşturan tarihi evlerdir. Safranbolu, Beypazarı, Tahtalı, Göynük gibi Türkiye'nin birçok yerinde rastlanan Klasik Osmanlı kent mimarisini yansıtır.

Odunpazarı semti Eskişehir'in güney kesimindeki tepelerin üzerine kurulmuştur. Bademlik denilen bölgeye uzanır. Bir rivayete göre Eskişehir'e yerleşmeyi düşünen ilk halk Odunpazarı ve şimdiki Porsuk Çayı'nın olduğu bölgeye birer koyun ciğeri asarlar. Hangisi çok dayanırsa orayı yerleşim bölgesi seçeceklerdir. Odunpazarı'na asılan ciğer daha geç bozulur ve ilk yerleşim burada oluşur.

Osmanlı örneklerini koruyan kent, kıvrımlı yolları, çıkmaz sokakları, ahşap süslemeli bitişik düzenli, cumbalı evleri ile örf, adet ve geleneklerini koruyarak bir bütün olarak günümüze kadar gelmiştir.

Odunpazarı konutları genelde iki tip olarak yapılmıştır. İlk tip konutların girişleri sokaktan, bahçeleri arkadadır. İkinci tip konutlar ise bahçeler önde, konutlar bahçe içinde olacak şekilde; 1, 2 veya 3 katlı olarak yapılmışlardır. Konutlar genelde bir sofa ve etrafındaki odalardan oluşmaktadır. Çok katlı konutlarda zemin kat, mutfak, depo gibi servis hizmetlerine ayrılmış olup, yaşam üst katta sürmektedir. Konutların ön cephelerindeki iki tarafa bakan pencere köşe odası, daha büyük ve önemlidir.

Odunpazarı Meydanı'na bakan ve yoldan görünür bir bölgede Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından bir kültür merkezi projesi kapsamında evler aslına uygun olarak restore edilmiş ve bu kapsamda ilk olarak 1 Aralık 2007 tarihinde Eskişehir Çağdaş Cam Sanatları Müzesi faaliyete geçmiştir.

Kayısı

Kayısı ağacı (*Prunus armeniaca*), 2-10 m yüksekliğinde, dikensi ve tüysüz bir ağaçtır. Yapraklar uzunca ve mızraksı, kenarları dişli, ucu sivri veya küttür. Çiçekler beyaz veya pembe renkli olup, yapraklardan daha önce meydana gelirler. Meyvelerin üzeri tüylü olup, sarımsı-turuncu renkte eriksidir.

Kayısı, coğrafik olarak dünyanın hemen hemen her yerine dağılmış olsa da daha çok Akdeniz'e yakın olan ülkelerde Avrupa, Orta Asya, Amerika ve Afrika kıtalarına yayılmış ve burada yetiştirme alanları bulmuştur. Dünya yaş kayısı üretiminde Türkiye birinci sıradadır. Türkiye'yi İspanya, İtalya, İngiltere, İran, Fransa, Yunanistan ve ABD izlemektedir. Bu birinci grup ülkelerin yaş kayısı üretimleri 100 bin tonun üzerindedir. Birinci grubu Fas, Pakistan, Suriye, Çin, Güney Afrika, Macaristan, Romanya ve Avustralya takip etmektedir.

Dünya yaş kayısı üretiminin yaklaşık % 10-15'inin yapıldığı Türkiye'de 8 kayısı bölgesi bulunmaktadır.

Bu bölgeler;

- Malatya,
- Baskil, Elazığ
- Erzincan
- Marmara Bölgesi
- Ege Bölgesi
- İç Anadolu Bölgesi
- Kars, Iğdır
- Akdeniz (Mersin, Mut, Antakya) bölgesi

Bu bölgeler içerisinde Malatya dışındaki bölgelerin üretimleri sofralık tüketime yöneliktir. Malatya kayısı, Türk ekonomisinin önemli ihracat kalemlerinden biridir. Malatya dışında Erzincan ve Elazığ'da da ihracata yönelik kayısı üretimi yapılmaktadır.

Kars, Iğdır, Mersin, Hatay gibi bölgelerde yetişen az miktarda kayısı ise, miktar yetersizliği ve kalite açısından ihraç edilme şansı taşımamaktadır.

Malatya bölgesindeki kayısıların çoğunluğu kurutulmakta ve bu bölge dünya kuru kayısı ihracatının yaklaşık % 85'ini karşılamaktadır.

Türkiye'de en erken hasat Mut'ta yapılır. İlk ürünler Mayıs ayının ikinci ya da üçüncü haftalarında olgunlaşır. Haziran sonuna kadar devam eder.

Eylül ayında ne yapsak?

Yaz bitti, tatil bitti. Üstelik bugün pazartesi! Ama depresyona girmeye gerek yok. Şehirde yapılacak yüzlerce güzel etkinlik var. 'Eylülde ne yapmalıyız?' diye düşündük ve konserden defileye, yürüyüşten yemek kursuna kadar farklı bir etkinlik listesi hazırladık. Biz hepsine gideceğiz, sizi de bekleriz.

Mutfak Sanatları Merkezi'nde Peynirli Kek Kursu

Lezzetli peynirli kek yapımının sırlarını ve tekniklerini Mutfak Sanatları Merkezi şeflerinden öğrenebilirsiniz. Farklı peynirli kek tarifleri arıyorsanız, Beyoğlu'ndaki bu etkinlik tam size göre! Şam fıstıklı, damla sakızlı, beyaz çikolatalı, vişneli... Siz seçin! 7 Eylül, Çarşamba, Beyoğlu

İstanbul Fashion Week (İFW)

Geçen yıldan farklı olarak, bu yıl Zeynep Tosun ve Günseli Türkay programda yok. Geçen sene İFW'de defile yapmayan Hatice Gökçe ise nihayet en çok merak edilen defilelerden birini yapacak.

Deniz Kaprol, Özgür Masur ve Gamze Saraçoğlu defileleri kaçmaz!

7 Eylül - 10 Eylül

TRT Tepebaşı Binası Otoparkı'nda

Orhan Pamuk'un 'Saf ve Düşünceli Romancı' kitabı çıkıyor!

Orhan Pamuk'un yeni kitabı "Romanlar ikinci hayatlardır" cümlesiyle başlıyor.

9 Eylül'de İletişim Yayınları'ndan çıkacak 'Saf ve Düşünceli Romancı' kitabında Orhan Pamuk, romanları neden ve nasıl okuduğumuzu sorguluyor.

Pamuk'un 2009 yılında Harvard Üniversitesi Charles Norton Kürsüsü'nde verdiği halka açık konferanslarının metinlerinden oluşan kitabı heyecanla bekliyoruz. Bu etkinlikle yazarın yeni kitabı okurlarıyla buluşacak.

10 Eylül, Kültür Merkezi, Kadıköy

Müzik her yerde

Yıllardır Beyoğlu'nun vazgeçilmez renklerinden biri olan, dünyayı sokaklarımıza, sokaklarımızı da dünyaya taşıyan müziğimiz ve müzisyenlerimiz, birilerine fazla geliyor artık. Sizce de buna bir 'dur' deme vakti gelmedi mi?

Beyoğlu'nun özgür ruhunun kirlenmesine izin vermemek için 'müzik her yerde' diyerek toplanacak olan müzikseverler enstrümanlar çalıp, eğlenecek ve 'sokak müzisyenime dokunma' diyecek.

10 Eylül, Cumartesi, İstiklal Caddesi girişi

12. İstanbul Bienali Açılış Partisi

İstanbul, bir sonbahar daha sanatla dopdolu. Türkiye ve yurtdışından güncel sanat çevrelerinin buluştuğu partide, bu yıl yine eğlenceli ve dinamik setleriyle beğeni toplayan DearHead'in DJ seti olacak. Bienal sergilerini herkesten önce gezme fırsatını kaçırmayın!

16 Eylül Cuma, Beyoğlu

Polonezköy ormanlarında yürüyüş-koşu

Nefis bir orman. Üstelik İstanbul kalabalığından uzakta; sessiz, sakin bir parkur. Polonezköy parkuru, Adampol Alında Dinlenme Tesisinden başlıyor. Yanınıza mutlaka bir harita alın, çok büyük bir parkur olduğu için kaybolma ihtimali söz konusu.

En güzeli hafta içi iş çıkışı. Üstelik hava henüz kararmamış oluyor, ama o saatlere yetişemiyorsanız hafta sonu da çok keyifli. Üstelik hafta sonu tüm bir gününüzü Polonezköy'de geçirebilirsiniz.

Polina Polonezköy

Jamiroquai Konseri

Sonbahara hızlı bir başlangıç yapmak için mükemmel bir alternatif: Yaz başında grubun solisti Jay-Kay'in sakatlığı nedeniyle iptal edilen Jamiroquai konseri bugün. Grubun 1996'da ve 2005'te çıkardığı albüm tüm dünyada çok satmıştı. Uzun bir aradan sonra Jamiroquai yine sevenleriyle buluşuyor.

5 Eylül, Turkcell Kuruçeşme Arena